

Echtscheidingskansen van allochtonen: huwelijkscohorten 1991–2000

Mila van Huis en Liesbeth Steenhof

Voor huwelijken van autochtone partners is de echtscheidingskans de afgelopen jaren licht gestegen. Voor huwelijken van niet-westers allochtone partners was sprake van een daling, vooral bij huwelijken die halverwege de jaren negentig zijn gesloten. In de tweede helft van de jaren negentig is de echtscheidingskans voor huwelijken van niet-westers allochtone partners licht gestegen.

Inleiding

Het aandeel van de niet-westerse allochtonen in de bevolking van Nederland is in de afgelopen decennia sterk toegenomen. Uit eerder onderzoek (Van Huis en Steenhof, 2003a en 2003b) is gebleken dat deze allochtonen aanzienlijk hogere echtscheidingskansen hebben dan autochtonen. Dit artikel betreft een vervolg op dit onderzoek, dat ingaat op de ontwikkeling van de echtscheidingskansen van verschillende huwelijkscohorten. Hierbij zijn de huwelijkscohorten van 1991 tot en met 2000 in kaart gebracht. Tevens is onderscheid gemaakt tussen gemengde en homogene huwelijken van autochtonen en niet-westerse allochtonen (eerste en tweede generatie).

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de longitudinale methode voor de berekening van echtscheidingskansen (Van Huis en Steenhof, 2003a). Het aantal gesloten huwelijken is gebaseerd op de structuurtelling 2002. Deze aantallen wijken iets af van de aantallen uit de huwelijksstatistiek, maar het patroon is vergelijkbaar. De oorzaak van dit verschil wordt uitgelegd in Van Huis en Steenhof, 2003a. Aangezien met deze methode de huwelijkscohorten vanaf 1991 zijn onderzocht, is het aantal cohorten en de duur van de huwelijken beperkt. In dit artikel worden de echtscheidingskansen over een periode van maximaal negen jaar beschreven van degenen die in de periode 1991–2000 in het huwelijk zijn getreden.

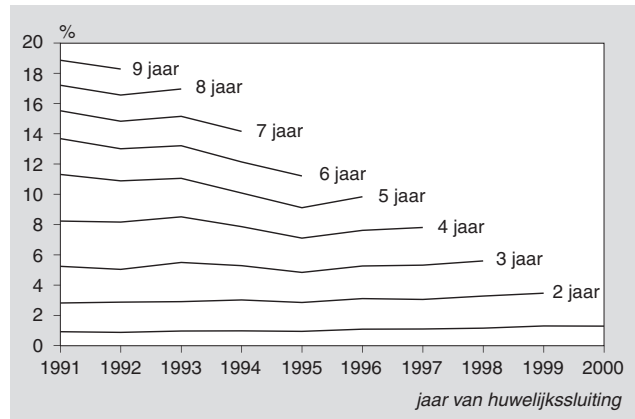
Echtscheidingen

Voor de huwelijkscohorten 1991 tot en met 2000 zijn in *grafiek 1* de echtscheidingspercentages per huwelijksjaar weergegeven. Deze percentages blijken niet veel te verschillen tussen de huwelijkscohorten. Wel is sprake van een lichte daling van de echtscheidingskansen vanaf het moment dat de paren van cohort 1995 vier jaar zijn getrouwd. Een voorbeeld is het echtscheidingspercentage voor paren die vier jaar zijn getrouwd: dit daalt van circa 8 procent voor cohort 1991 naar circa 7 procent voor cohort 1995. Voor latere cohorten neemt het echtscheidingspercentage weer toe tot ongeveer 8.

Als de huwelijkscohorten worden onderscheiden naar autochtone huwelijken (beide partners autochtoon), huwelijken tussen twee niet-westerse allochtonen en gemengde huwelijken (een partner autochtoon en een partner niet-westerse allochtoon), zijn de trends in de ontwikkeling van de echtscheidingspercentages naar huwelijkscohort veel duidelijker. In *grafiek 2*, met echtscheidingspercentages voor autochtone huwelijken, is een lichte stijging te zien. Voor de echtscheidingspercentages na vier jaar huwelijk geldt bijvoorbeeld een stijging van 5 procent voor cohort 1991 naar 7 procent voor cohort 1997.

Voor de andere huwelijken is een ander patroon in de echtscheidingspercentages te zien. Voor hen geldt dat degenen die in 1995 zijn getrouwd duidelijk minder vaak gaan scheiden dan degene

1. Echtscheidingspercentage naar huwelijksduur en jaar van huwelijksluiting, alle huwelijken

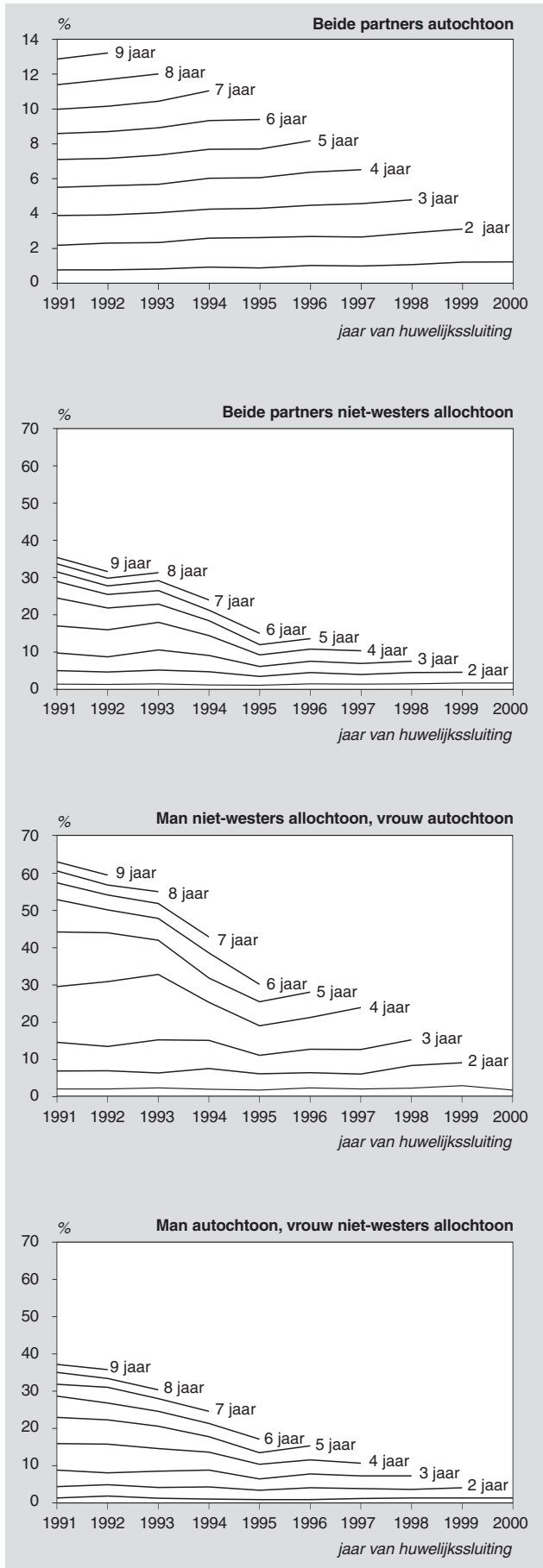
die in andere jaren getrouwd zijn. Deze daling begint al na een aantal jaren huwelijk bij paren die in 1994 zijn getrouwd. Deze daling zou mede kunnen samenhangen met de invoering van de herziene Vreemdelingenwet in 1994 (Hooghiemstra, 2003) en de invoering van de Wet op het voorkomen van schijnhuwelijken, eind 1994 (Van Huis en Steenhof, 2003a). Met de invoering van deze wetten is het aangaan van een schijnhuwelijk en het laten overkomen van een partner uit het buitenland bemoeilijkt. Het effect van deze wetgeving is terug te zien in een daling van het echtscheidingspercentage van niet-westerse allochtonen die rond 1995 zijn getrouwd. Dit blijkt tevens uit een daling van het aantal huwelijksluitingen van niet-westerse allochtonen rond 1995. In de volgende paragraaf wordt hierop verder ingegaan. Blijkbaar zijn er als gevolg van de wetgeving in die tijd minder huwelijken gesloten en zijn de in die periode gesloten huwelijken tevens stabiel. Dat de echtscheidingspercentages van deze huwelijken voor jongere cohorten weer oplopen, zou kunnen duiden op een tijdelijk effect van de wet. Ondanks de daling van de echtscheidingspercentages van niet-westerse allochtonen voor cohort 1995 zijn de echtscheidingspercentages nog steeds beduidend hoger dan die van autochtonen.

Het effect is het meest zichtbaar bij huwelijken tussen niet-westerse mannen en autochtone vrouwen. Bij hen daalt het echtscheidingspercentage na bijvoorbeeld vier jaar huwelijk van ruim 30 voor huwelijken die aan het begin van de jaren negentig zijn afgesloten naar ongeveer 20 voor cohort 1995 (*grafiek 2*). Voor paren die in 1997 in het huwelijk zijn getreden, is dit percentage alweer gestegen naar 25. Ook huwelijken tussen twee niet-westerse allochtonen en huwelijken tussen een niet-westerse vrouw en een autochtone man laten een daling zien van het echtscheidingspercentage voor cohort 1994 en cohort 1995. Deze daling is echter minder sterk dan die bij huwelijken tussen niet-westerse mannen en autochtone vrouwen.

Huwelijksluitingen

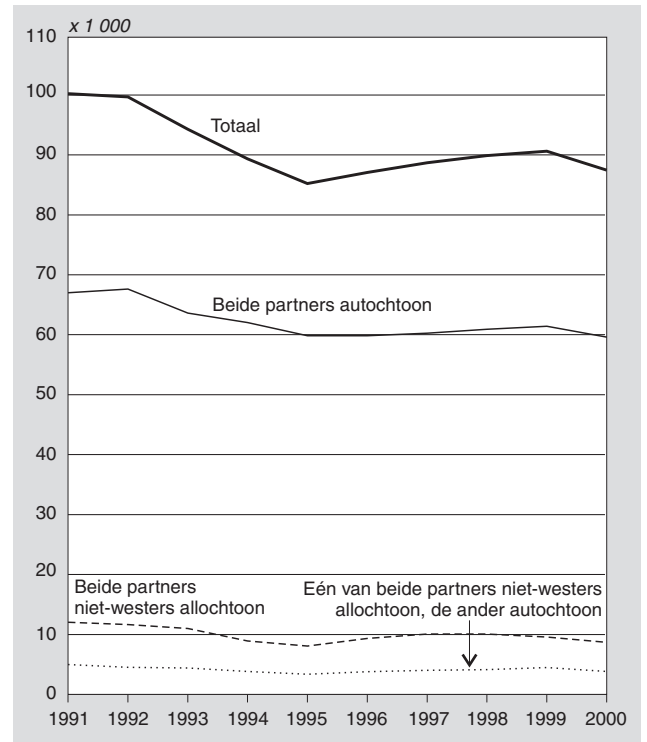
In de vorige paragraaf werd al melding gemaakt van het feit dat bij huwelijken die in 1995 zijn afgesloten zowel sprake is van een daling van de echtscheidingskansen als van een daling van het aantal huwelijksluitingen van niet-westerse allochtonen (al dan niet

2. Echtscheidingspercentage naar huwelijksduur en jaar van huwelijksluiting

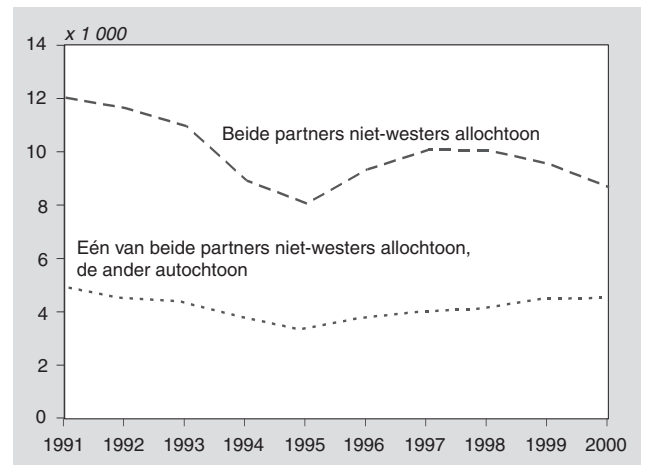
gemengd). In *grafiek 3* is het aantal gesloten huwelijken naar herkomstgroepering van de partners per jaar weergegeven, gebaseerd op de structuurtelling 2002. Sinds 1991 is het totaal aantal huwelijksluitingen gedaald van 100 duizend naar 87 duizend in 2000. Deze daling is echter niet gelijkmatig verlopen: het aantal huwelijken daalde in de periode 1991–1995 van 100 duizend naar 85 duizend om vervolgens, in de tweede helft van de jaren negentig, weer iets te stijgen. De huwelijksluitingen tussen twee autochtonen laten eveneens een daling zien in de eerste helft van de jaren negentig, van 67 duizend in 1991 naar 60 duizend in 1995. Vervolgens bleef het aantal huwelijksluitingen tussen autochtonen stabiel op dit niveau.

3. Aantal huwelijken naar herkomstgroepering partners, 1991–2000

Het aantal gesloten huwelijken tussen twee niet-westerse allochtonen vertoont een afname in 1995 (*grafiek 4*). Deze afname is waarschijnlijk een effect van de invoering van de bovengenoemde wetten, die het huwen met een buitenlandse partner bemoeilijken. Het aantal gemengde huwelijksluitingen is tussen 1991 en 1995 relatief sterk gedaald, van 5,0 naar 3,3 duizend. Vervolgens is dit aantal weer met ongeveer 1,0 duizend toegenomen.

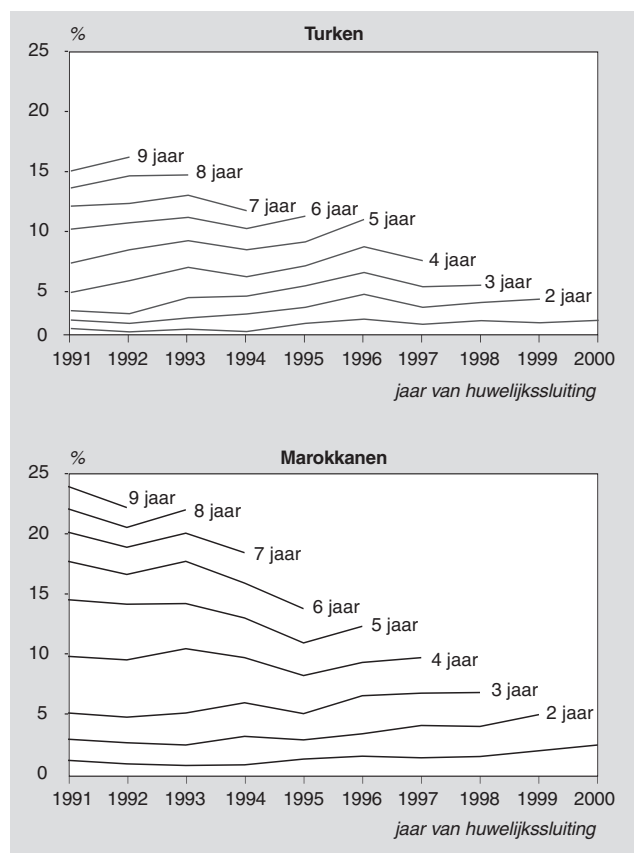
4. Aantal niet-westerse huwelijken, 1991–2000

Echtscheidingen onder Turken en Marokkanen

Omdat niet-westerse allochtonen een zeer heterogene groep vormen, wordt in deze paragraaf nader ingegaan op de echtscheidingskansen van twee specifieke herkomstgroepen, de Turken en de Marokkanen. Van de huwelijken tussen twee niet-westerse allochtonen vormen de huwelijken tussen twee Turken en die tussen twee Marokkanen veruit de grootste groepen. In *grafiek 5* zijn de echtscheidingspercentages van deze groepen weergegeven. De echtscheidingskansen van de Turkse en Marokkaanse huwelijken zijn vrij constant over de jaren heen. De echtscheidingspercentages na vier jaar huwelijk schommelen bij Marokkanen rond de 10 procent. Onder Turken is sprake van een licht stijgende lijn, die uiteindelijk iets boven de 5 procent uitkomt. Hier is dus geen duidelijke afname te zien van de echtscheidingspercentages voor cohort 1995, zoals bij het totaal van de niet-westerse huwelijken het geval is (*grafiek 2*).

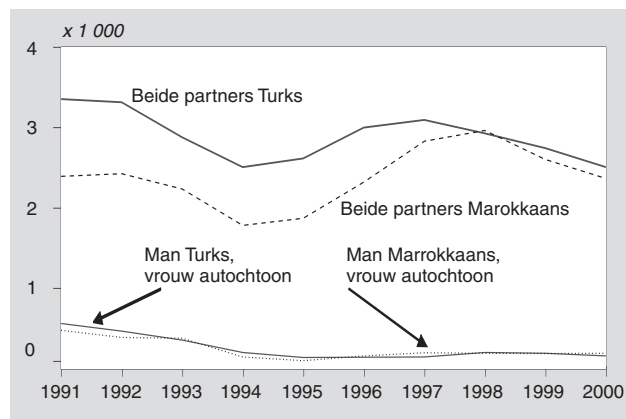
5. Echtscheidingspercentage naar huwelijksduur en jaar van huwelijkssluiting

De echtscheidingspercentages van gemengde huwelijken tussen Turkse of Marokkaanse mannen en autochtone vrouwen vertonen hetzelfde patroon als die van huwelijken tussen niet-westerse mannen en autochtone vrouwen (*grafiek 2*). Ook bij deze huwelijken is het effect van de wetgeving zichtbaar als een daling van de echtscheidingspercentages voor cohort 1995. Dit effect is tevens

terug te zien in het aantal huwelijken van Turken en Marokkanen die in hetzelfde jaar zijn getrouwd. Zowel voor de gemengde huwelijken als voor de homogene huwelijken van Turken en Marokkanen is sprake van een daling van het aantal huwelijken voor cohort 1995 (*grafiek 6*).

6. Aantal huwelijken van Turken en Marokkanen, 1991–2000

Conclusie

Voor autochtonen is de echtscheidingskans de afgelopen jaren licht gestegen. Voor de meeste andere huwelijken is het patroon minder duidelijk. Opvallend zijn de ontwikkelingen voor cohort 1995 voor gemengde huwelijken en voor huwelijken tussen twee niet-westerse allochtonen. Niet alleen zijn er in 1995 minder huwelijken gesloten dan in de overige jaren, maar ook is de kans om te scheiden voor dit cohort kleiner. Dit hangt waarschijnlijk samen met de invoering van de Wet op het voorkomen van schijnhuwelijken en de herziening van de Vreemdelingenwet in 1994. Hierdoor is het laten overkomen van een buitenlandse partner en het aangaan van een huwelijk bemoeilijkt. Mogelijk als gevolg van deze wetten zijn in 1995 veel minder huwelijken gesloten. Tevens zijn de huwelijken die in dat jaar zijn gesloten naar verhouding stabiel. Dit komt tot uiting in een lager echtscheidingspercentage voor cohort 1995. Na 1995 is de echtscheidingskans, evenals het aantal gesloten huwelijken, weer toegenomen. Dit zou kunnen betekenen dat het effect van de invoering van deze wetten slechts van tijdelijke aard is geweest.

Literatuur

Hooghiemstra, E., 2003. Trouwen over de grens. Achtergronden van partnerkeuze van Turken en Marokkanen in Nederland. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.

Huis, M. van, en L. Steenhof, 2003a. Echtscheidingskansen van allochtonen: berekeningsmethode. *Bevolkingstrends* 51(1), blz. 49–53. CBS, Voorburg/Heerlen.

Huis, M. van, en L. Steenhof, 2003b. Echtscheidingskansen van allochtonen: specifieke groepen. *Bevolkingstrends* 51(1), blz. 54–57. CBS, Voorburg/Heerlen.